

Demokrati i Sverige

Hur kan vi delta?

Handledning

**BYRÅN MOT
DISKRIMINERING**
I ÖSTERGÖTLAND

Presentation och förväntningar

Till dig som utbildar: Börja med att hälsa alla deltagare välkomna presentera dig själv och eventuella andra ledare. Det gör att deltagarna snabbt får en uppfattning om dig/er och utbildningen. Det skapar trygghet.

Syfte: Ta reda på vilka förväntningar deltagarna har på utbildningen. Det är viktigt för att du som cirkelledare ska kunna anpassa utbildningen efter de behov och önskemål som kan finnas i gruppen.

Mål: Skapa trygghet och ge gruppen och de enskilda deltagarna en bra start på utbildningen.

Tänk på!

Svara på följande frågor innan din föreläsning. Varje cirkel är unik.

- Hur länge ska du prata?
- Blir det flera träffar?
- Gör ni delar av presentationen idag eller ska ni dela upp det på flera träffar?
- Vad förväntar du dig av deltagarna?
- Berätta för deltagarna om du har några regler.

Förslag på presentationsövningar

Välj någon som du inte känner!

Vad heter du?

Vad betyder ditt namn?

Vem har valt ditt namn?

Trivs du med ditt namn?

Välj någon som du inte känner!

Vad heter du?

Vilken är din favoritfilm?

Vilken mat tycker du om?

Vilken är din favoritårstid?

MANUS

Detta manus ska vara ett stöd för dig när du håller i träffar och använder presentationen; *Demokrati i Sverige*. Du avgör själv vad som är viktigt att ta upp tillsammans med dina deltagare. Ni behöver inte göra precis som i manus.

BILD 1

Vi ska prata om hur demokrati fungerar i Sverige och hur vi kan ta del av demokratin och påverka politiken.

BILD 2

Vad betyder demokrati?

Här är vad som kännetecknar en demokrati:

- Alla människors lika värde
- Alla är lika inför lagen
- Folkomröstningar och val
- Tryck- och yttrandefrihet
- Alla har rätt till en egen åsikt

Det här är vad som kännetecknar en diktatur:

- De mänskliga rättigheterna följs oftast inte
- Makten har gått i arv eller tagits med våld
- Det är straffbart att kritisera ledarna
- Censur
- Andra partier än det styrande förbjuds

Representativ demokrati:

Innebär att invånarna i regelbundna val väljer politiker som representerar dem och styr landet.

Direkt demokrati:

När invånare får vara med och besluta om en särskild fråga, till exempel i en folkomröstning

Ordlista

Styrelseskick: hur ett land styrs.

Diktatur: en eller flera personer styr landet utan att vara valda av folket. Ofta är dessa personer militärer.

Demokrati: folkstyre, folket uppmuntras till att engagera sig i politik.

Folkvald: framröstad av folket i val.

Censur: myndigheter granskar tv-program, böcker innan de sänds eller kommer ut.

Folkomröstning: när folket får rösta i en politisk fråga.

BILD 3

Innehåll:

Du ska få kunskap om...

1. Hur Sverige styrs
2. Kunskap om att rösta i val
3. Kunskap om riksdag, region och kommun
4. Flera exempel på hur du kan påverka politiken

BILD 4.

Del 1. Hur Sverige styrs

BILD 5

Grundlagarna är särskilda lagar som är svårare för politiker att ändra eftersom de skyddar och beskriver vår demokrati. De står över andra lagar och det krävs två beslut i riksdagen med ett val emellan för att ändra dem – så att även vi som röstar kan tycka till om förändringen. Det skulle även gå genom folkomröstning men det har det inte använts.

Sverige har fyra grundlagar:

Regeringsformen: Hur Sverige ska styras, vilka rättigheter medborgare har och hur den offentliga makten ska fördelas.

Successionsordningen: Vem ska ärva Sveriges tron det vill säga bli kung eller drottning

Tryckfrihetsordningen: Rätten att fritt ge ut böcker, tidningar och skriva vad man vill så länge man inte bryter mot lagen.

Yttrandefrihetsgrundlagen: Rätten att säga vad man vill och tycker till människor, i radio och på teve.

BILD 6 Grundläggande friheter och rättigheter

Vilka är de grundläggande rättigheterna?

YTTRANDEFRIHET:

Du får berätta vad du tycker och hur du känner när du talar eller skriver. Friheten är dock inte absolut. Du får inte lämna falska uppgifter om andra eller säga hatiska saker som gör att andra inte vågar vara fria.

INFORMATIONSFRIHET:

Frihet att ta del av information från politiska partier eller läsa /ta del av media så som tidningar och nyheter.

DEMONSTRATIONSFRIHET:

Frihet att anordna och delta i demonstrationer på gator och torg. Dock behöver den som anordnar demonstrationen söka om tillstånd hos Polisen. Dessa måste godkännas. Det finns nästan inga skäl för polisen att säga nej till någon som anordnar en demonstration. Polisen ansvarar för säkerheten.

MÖTESFRIHET:

Bjuda in till och delta i möten. Det kan vara för att prata om vilka frågor som helst eller för att visa konst.

Mötesfriheten gör att även nazistiska organisationer kan tillåtas ha möten. Men eftersom yttrandefriheten inte är absolut så kan polisen stoppa dem om de säger saker som kränker personer som går förbi. Det kallas hets mot folkgrupp.

FÖRENINGSFRIHET:

Frihet att tillsammans med andra för att driva en fråga, exempelvis så som mänskliga rättigheter eller något som bara är för de som är med i föreningen – en tangoförening.

RELIGIONSFRIHET

Utöva din religion eller avstå, anslut dig till samfund (exempelvis kyrka eller moské)

Fakta:

Regeringsformen ger oss också skydd mot tvång att säga var vi står politiskt, religiöst eller kulturellt och säger att dödsstraff, kroppsstraff och tortyr är förbjudet.

BILD 7 Monarki - en samlande symbol för nationen.

Sveriges statskick är monarki. Statschefen har titeln kung eller drottning och ärver sin position. Sedan 1809 har det steg för steg förändrats i grundlagarna så att kungen fått mindre makt och mer makt har kommit till den folkvalda riksdagen. Sedan 1974 har kungen endast ceremoniella eller symboliska uppgifter.

Enligt hovets hemsida (hovet är alla som arbetar för kungafamiljen) är kungens arbetsuppgifter bland annat att "vara en samlande symbol för nationen".

Ordlista

Statskick: beskriver hur statschefen tillsätts

Monarki: rollen som statschef går i arv. Det finns dock monarkier som är demokratier, men då får monarken inte ha politisk makt.

Republik: länder där rollen som statschef tillsätts i val. Kan vara demokratiska val men det finns även republiker som är diktaturer.

Statschef: ett lands högsta företrädare

Kung/ drottning: manlig eller kvinnlig monark. Statschef i en monarki

President: statschef i en republik, i olika länder har dock ordet president olika innebörd. Ibland omfattas den roll som i Sverige kallas statsminister.

Ärva: överta egendom, titlar eller pengar från avlidna släktingar

Ceremoni: högtidlig ritual exempelvis när riksdagen ska påbörja sitt arbete efter ett val.

Hovet: alla som arbetar hos kungen.

BILD 8 Vilka röstar vi på? Sveriges största partier
Fråga deltagarna vilka partier som finns i Sverige.

BILD 9 Partier

Partier har en politik som de vill genomföra och de flesta partier ställer upp i valen till riksdag, region och kommun. Det finns små lokala partier som inte vill styra Sverige utan bara i en stad eller region.

Partiernas storleksordning (valet 2022):

1. Socialdemokraterna (S): 30,33 % (107 mandat)
2. Sverigedemokraterna (SD): 20,54 % (73 mandat)
3. Moderaterna (M): 19,10 % (68 mandat)
4. Vänsterpartiet (V): 6,75 % (24 mandat)
5. Centerpartiet (C): 6,71 % (24 mandat)
6. Kristdemokraterna (KD): 5,34 % (19 mandat)
7. Miljöpartiet (MP): 5,08 % (18 mandat)
8. Liberalerna (L): 4,61 % (16 mandat)

Parti: en organisation med personer som tillsammans vill nå politisk makt. Varje parti har ett partiprogram som beskriver politiken de vill genomföra. Partiprogrammen finns på varje partis hemsida.

BILD 10 Del 2 Att rösta i val

BILD 11 Vart fjärde år röstar vi till: riksdag, region och kommun.

Valen är vart fjärde år och då röstar vi till tre olika politiska församlingar: Riksdagen, Regionen och kommunen.

På bilden ser vi röstkort. Den gula använder man till riksdagen, den blå till regionen och den vita till kommunen

BILD 12 Vem får rösta?

Alla svenska medborgare som fyllt 18 år, senast på valdagen, får rösta till riksdagen. Om man inte är svensk medborgare så finns det vissa som får rösta i val till region och kommun:

- Medborgare i något av EU:s medlemsländer och är folkbokförd i kommunen och regionen.
- Medborgare i Island eller Norge och är folkbokförd i kommunen och regionen.
- Medborgare från andra länder eller statslös som har varit folkbokförd i Sverige i tre år i rad före valdagen, samt är folkbokförd i kommunen eller regionen.

BILD 13 RÖSTKORT

Den som har rätt att rösta får ett röstkort skickat till sig med posten, där står vallokal för valdagen men också hur man går tillväga om man vill förtidsrösta veckorna eller dagarna innan valet.

Förtidsrösta kan du göra i vissa gallerior och på vissa bibliotek. Du måste ha med dig ditt röstkort om du ska förtidsrösta. Röstkortet används för att skicka din röst till din vallokal.

Nu ska jag visa bilder från vallokalen och berätta mer om hur röstning på valdagen går till.

Den som väljer att rösta på själva valdagen tar med sitt röstkort och sin legitimation till sin vallokal.

BILD 14 I vallokalen - valsedlar

På väg in passerar vi ett bord med valsedlar. Vi tar de som vi vill. De blå är för riksdagen, de vita är för regionen och de gula för vår kommun.

De stora partierna har sina valsedlar upptryckta med namn och vi väljer de vi vill ha i varje färg.

Om du vill rösta på ett parti som inte har valsedlar i lokalen kan du ta tomma röstsedlar och skriva dit partiets namn själv.

BILD 15 I vallokalen - kuvert

När vi kommer in i lokalen får vi tre kuvert om vi är svenska medborgare eller två om:

- du är medborgare i något av EU:s medlemsländer och är folkbokförd i kommunen och regionen
- om du är medborgare i Island eller Norge och är folkbokförd i kommunen och regionen
- medborgare från andra länder eller statslös som har varit folkbokförd i Sverige i tre år i rad före valdagen, samt är folkbokförd i kommunen eller regionen.

BILD 16 I vallokalen - skärmar

Vi går bakom en grön skärm (Valskärm). Där lägger vi en valsedel i varje kuvert. En för riksdag, en för region och en för kommun.

BILD 17 I vallokalen - valurna

Sedan går vi fram till röstmottagare med våra stängda kuvert, de bockar för vårt namn i röstlängden och lägger våra kuvert i valurnorna.

MER OM VALEN:

Valen är fria, vi väljer själva vad vi ska rösta på och kan välja att inte rösta.

Valen är hemliga – Vi har valhemlighet. Vi behöver inte berätta för någon vad vi röstat på om vi inte själva vill. Därför kan man ta valsedlar från alla partierna så att ingen kan se vad du kommer att rösta på.

Det finns familjer där de inte berättar vad de röstat på för sina barn och det finns de som inte vill säga till exempelvis kollegor, men de flesta är ganska öppna med vad de röstar på. Det är olika på olika arbetsplatser hur öppen en är med vad en röstar på.

Valen är direkta – Utser personer till församlingar, det går att sätta kryss för namn på partiernas listor om det är en särskild politiker du vill stötta och inte bara ett parti. Det är partierna som beslutar vilka namn som ska finnas på listorna. Om du inte sätter ett kryss så stödjer du automatiskt det namn som partiet valt att sätta överst på listan.

”Kryssa mig” uppmanar politiker i sina personvals-kampanjer. Det betyder att du kan sätta ett kryss framför det namn som du tycker är bäst på listan.

BILD 18 DEL 3 Riksdag, region och kommun - vem bestämmer vad?

BILD 19 Riksdagen

- Stiftar lagar – lagar är skrivna regler som alla i ett land måste följa. Följer man inte lagen har man begått ett brott.
- beslutar om utrikespolitik - kan handla om bistånd, mänskliga rättigheter och säkerhetspolitik.
- beslutar om försvarspolitik – kan handla om militärt och civilt försvar samt krisberedskap.
- beslutar om statsbudget – staten Sveriges utgifter och inkomster

Man använder den blå valsedeln för att rösta till riksdagen.

Stifta lagar: riksdagens viktigaste uppgift är att rösta om vilka lagar som ska stiftas.

Statsbudget: ett dokument över ett lands intäkter och utgifter för ett budgetår.

BILD 20 Riksdag - Regering

1. Folket röstar fram riksdagen. 349 ledamöter sitter i riksdagen. Ledamöterna är folkvalda och företräder i regel ett parti. Om de hoppar av eller blir uteslutna ur sina partier får de dock behålla sina platser i riksdagen eftersom folket har valt dem.
2. Riksdagen väljer statsminister .
3. Statsministern bildar en regering och väljer vilka som blir ministrar i regeringen.

Regeringen utför politiken.

Riksdagen granskar regeringen och röstar om lagförslag. Om de inte godkänner regeringens arbete kan de fälla regeringen, tvinga regeringen att avgå, vilket hände under sommaren 2021. Efter en fälld regering måste en ny regeringsbildning påbörjas, eller så kan statsministern utlysa extra val till riksdagen.

Ordlista

Ledamot/ ledamöter: personer som representerar en större grupp (exempelvis väljare) när beslut ska tas.

Riksdag: högsta beslutande församlingen i Sverige

Regering: regeringen styr landet, de genomför det som riksdagen beslutar.

Fälla: rösta ned / avsätta

Kommunfullmäktige: den högsta beslutande församlingen i en kommun

Kommunstyrelse: styr kommunen, de genomför det som kommunfullmäktige beslutar

Kommunalråd: så kallas de politiker i en kommun som får lön för sitt arbete av kommunen. Andra politiker i kommunen är det på sin fritid.

BILD 21 Sveriges riksdag

Partier med minst 4 % av rösterna får platser i riksdagen.

BILD 22 Region

Region Östergötland ansvarar för hälso- och sjukvård samt tandvård. Regionen står också för allmänna kommunikationer exempelvis Östgötapendeln mellan länets kommuner och bedriver även viss kulturell verksamhet. Regionen har exempelvis samordnat vaccinationen mot covid.

För att rösta till regionen använder man vit valsedel.

BILD 23 Region

Valresultat i region Östergötland efter senaste valet.

BILD 24 Kommun

Den lokala nivån, kommunen.

Här beslutas i frågor som rör skola, omsorg om barn - förskola, äldre (Äldreboenden och hemtjänst) och stöd till personer med funktionsnedsättning, vatten och avlopp, badplatser, Fritid: badhus och lekplatser

För att rösta till kommun använder man den gula valsedeln.

BILD 25

Resultatet för Norrköpings kommun valet 2022.

När du som bor i kommunen röstar i kommunvalet så påverkar du vilka som ska sitta i kommunfullmäktige.

BILD 26

Resultatet för Linköpings kommun valet 2022.

BILD 27 Europaparlamentet/EU-parlamentet

- Var 5:e år röstar vi till EU-parlamentet.
- Nästa val är 2029
- I parlamentet med 705 ledamöter sitter 21 ledamöter från Sverige.
- Sverige måste följa EU:s lagar och beslut

BILD 28 Hur många använde sin rösträtt 2022?

I riksdagsvalet 2022 var:

- antalet röstberättigade 7 775 390
- valdeltagandet 84,21 procent (eller 6 547 801 personer)
- andel väljare som personröstade 22,49 procent
- andel väljare som förtidsröstade i Sverige 48,16 procent (eller 3 153 628 personer)

BILD 22 Region

Region Östergötland ansvarar för hälso- och sjukvård samt tandvård. Regionen står också för allmänna kommunikationer exempelvis Östgötapendeln mellan länets kommuner och bedriver även viss kulturell verksamhet. Regionen har exempelvis samordnat vaccinationen mot covid.

För att rösta till regionen använder man vit valsedel.

BILD 23 Region

Valresultat i region Östergötland efter senaste valet.

BILD 24 Kommun

Den lokala nivån, kommunen.

Här beslutas i frågor som rör skola, omsorg om barn - förskola, äldre (Äldreboenden och hemtjänst) och stöd till personer med funktionsnedsättning, vatten och avlopp, badplatser, Fritid: badhus och lekplatser

För att rösta till kommun använder man den gula valsedeln.

BILD 25

Resultatet för Norrköpings kommun valet 2022.

När du som bor i kommunen röstar i kommunvalet så påverkar du vilka som ska sitta i kommunfullmäktige.

BILD 26

Resultatet för Linköpings kommun valet 2022.

BILD 27 Europaparlamentet/EU-parlamentet

- Var 5:e år röstar vi till EU-parlamentet.
- Nästa val är 2029
- I parlamentet med 705 ledamöter sitter 21 ledamöter från Sverige.
- Sverige måste följa EU:s lagar och beslut

BILD 28 Hur många använde sin rösträtt 2022?

I riksdagsvalet 2022 var:

- antalet röstberättigade 7 775 390
- valdeltagandet 84,21 procent (eller 6 547 801 personer)
- andel väljare som personröstade 22,49 procent
- andel väljare som förtidsröstade i Sverige 48,16 procent (eller 3 153 628 personer)

BILD 29 Del 4 Hur kan man påverka politiken?

BILD 30 Hur många svenskar är medlemmar i ett parti?

I början av år 2018 var omkring 255 650 personer medlemmar i något parti, det är knappt 2,5 % av oss röstberättigade. Det är alltså inte ens 3 personer utav 100 personer.

År 1960 var hela 20 % av de röstberättigade med i ett parti. Då var det 20 personer utav hundra personer.

Det är dock viktigt att befolkningen engagerar sig i politik även utanför val, annars fungerar inte demokratin.

Det är i partierna som politiken formas.
Om folket vet vad politiker gör så kan demokratin bli starkare.

Fråga deltagarna om det är bra eller dåligt att det är så få som engagerar sig i ett parti. Varför är det så?

Röstberättigad: person som har rätt att rösta i ett val.

BILD 31 Förslag på politiska aktiviteter

- Bojkotta något eller välja ett miljövänligare alternativ
- Skriva under en namninsamling
- Dela något politiskt på sociala medier
- Kontakta en politiker
- Demonstrera
- Samla in namnunderskrifter

BILD 32 Föreningsliv

Många engagerar sig i föreningslivet.
Det handlar om att få en starkare gemensam röst.

Exempel på föreningar:

- Idrottsförening
- Patientförening
- Hjälporganisation
- Hobbyförening
- Fackförening

- Cirka 75 % av befolkningen (16+ år) är medlem i minst en förening enligt statistik från Statistiska centralbyrån
- Ungefär 50–60 % av svenskarna deltar aktivt i en förening (t.ex. går på möten, tränar, engagerar sig ideellt).
- Av dessa är en mindre grupp, cirka 20–30 %, regelbundet aktiva (t.ex. varje vecka eller med ansvar i föreningen).

BILD 33 Vad ger föreningslivet?

Att delta aktivt i en eller flera föreningars verksamhet innebär olika typer av insatser i föreningslivet. För vissa handlar det om att de har ett förtroendeuppdrag eller sitta med i en styrelse, medan det för andra till exempel handlar om att de är idrotts- eller kursledare eller hjälper till att anordna olika aktiviteter inom ramen för föreningens verksamhet.

Forskning har visat att ett engagemang i föreningsliv kan vara positivt för den enskilda individen på olika sätt, bland annat genom att man blir en del av en social gemenskap. De föreningsaktiva är dessutom med och skapar förutsättningar för att barn, ungdomar och vuxna får möjlighet att till exempel idrotta, komma ut i naturen, sjunga i kör eller spela teater.

29 procent av befolkningen, 16 år och äldre, deltar aktivt i minst en förenings verksamhet. Det motsvarar ungefär 2,4 miljoner människor.

(Källa: SCB)

BILD 34 Från engagemang till inflytande

Här är två citat från två kvinnor som engagerat sig i föreningslivet.

”Varje land har sin egen organisation och kultur. Det är alltid bättre att få veta hur det fungerar i det land där man bor. Genom föreningar kan man bygga ett nätverk, träffa olika människor som kan hjälpa till vid olika behov.” –Gloria Nshimirimana

”Jag rekommenderar andra kvinnor att gå med i olika verksamheter eller föreningar för att få kunskap, få veta om sina rättigheter och möjligheter. Detta hjälper att ta sig fram i ett nytt samhälle, skaffa vänner och kontaktnätverk vilket i stort sätt påverkar ens liv.” – Omidia Yuldasheva

BILD 35 Vi har pratat om

Vi har pratat om:

1. Hur Sverige styrs.
2. Om att rösta i val.
3. Riksdag, region, kommun
4. Hur vi kan påverka politiken.

Indelning av studiematerialet i fyra delar med diskussionsfrågor

Del 1 Hur Sverige styrs

Bild : 1-9

Intro, grundlagarna, Monarkin, Politiska partier, Vem som får rösta och hur röstning går till.

- Använder du de friheter och rättigheter som du har enligt grundlagarna?
- Finns det någon frihet eller rättighet som du inte använder - men skulle vilja använda?
- Monarkin; Vilka fördelar eller nackdelar kan du se?

Del 2 Att rösta i val

Bild: 10-17

Hur röstar man till riksdag, region och kommunfullmäktige? Vilka får rösta?

- Vet du nu rent praktiskt hur du kan rösta? (Ja/Nej- fördjupa vid behov)

Del 3 Riksdag, region, kommun

Bild 18-28

Vilka bestämmer vad? Riksdag, region, Kommun, Europaparlamentet.

- Vill du förändra något i din kommun?
- Vill du förändra något i regionen?
- Vill du förändra något i Sverige?
- Vill du förändra något i EU?

Del 4 Hur kan vi påverka politiken?

Bild 29-36

- Har du egna erfarenheter från föreningslivet? Har du bra och / eller dåliga erfarenheter?
- Vilken typ av förening är intressant för dig?
- Är du intresserad av att gå med i ett parti? Om något hindrar dig - vad i så fall?

Frågor till politiker

Om du vill kan du bjuda en eller flera politiker till utbildningen för att prata om sitt uppdrag. Här har vi förslag på frågor man kan ställa. Eftersom att det handlar om att förstå politikerns uppdrag och få en fördjupning i demokratin så finns det inga frågor om partipolitik.

Frågor:

1. Vilka är de viktigaste politikområden som avgörs i kommunfullmäktige?
2. Hur går arbetet i en nämnd till?
3. Hur ser vägen från förslag, beslut och genomförande ut? Exempelvis ett förslag om en ny matsal vid en av kommunens skolor - Hur lång tid tar det och hur ser processen ut?
4. Berätta om ett beslut/förslag som du har fått igenom och som du är stolt/glad/nöjd över?
5. Vad gör ni politiker för att höja valdeltagandet i de valkretsar där valdeltagandet är lågt?
6. Vilka arbetsuppgifter har kommunalråd?
7. Vad krävs för att vara politiker, ställer partiet krav på förkunskaper eller meriter?
8. Vad skulle du vilja ge för råd till någon som funderar på att engagera sig i politiken?
9. Vad gjorde du innan du blev politiker? Berätta gärna om att kombinera ditt yrke med arbetet som fritidspolitiker.
10. Vad är det bästa med att vara politiker?
11. Vad kan vara utmanande med att vara politiker?
12. I år är det val till riksdag, region- och kommunfullmäktige - Hur skiljer sig ett valår från ett vanligt år för dig som politiker?

Checklista

- Bocka av deltagarnas förväntningar
- Kolla av deltagarnas intresse, vill de bli studiecirkelledare?
- Kolla av om det finns fortsatt intresse hos deltagare att fortsätta fördjupa sig i ett ämne?
- Tänk på vilken plattform ni använder det vill säga på vilken plats ni lägger studiecirkeln. Detta kan vara viktigt för att deltagarna ska lära känna lokalerna eller se en ny plats.
- Gör ett körschema över upplägget.
- Var gärna två ledare och hjälp varandra.
- Glöm inte att låta deltagarna utvärdera.

Arbetsplan

Vad vill vi lära oss mer om?

Demokrati

Grundlagen

Grundläggande fri- och rättigheter

Sveriges största partier

Hur man röstar

Europaparlamentet, Riksdag, region och kommun Påverkansmöjligheter

Föreningar och föreningsliv

Mål:

Syftet med utbildningen är att få kunskap om dessa ämnen men också förståelse för hur viktigt det är att engagera sig i frågor man brinner för, använda sin rösträtt och sina andra demokratiska rättigheter. Med kunskap och förståelse har man möjlighet att försvara sina rättigheter. Förhoppningen är att fler människor engagerar sig.

Hur ska vi lära oss?

Man behöver anpassa baserat på antal deltagare, hur mycket tid gruppen har och vilken nivå gruppen ligger på.Handledningen och manuset innehåller kunskap om demokrati. Handledarmaterialet innehåller ett upplägg som du som ledare kan utgå från, du får förslag på övningar och tips men kan byta ut dem till andra övningar som du är mer bekant med. Känner du dig trygg med att hålla ett kortare föreläsningsspass kan du ersätta några av övningarna med det och istället hitta inspiration i diskussionsfrågor. Detta materialet kan användas som studiecirkel, annan folkning och kulturprogram.

Utvärdering

1. Vad har varit bra med utbildningen?
2. Vad har varit mindre bra med utbildningen?
3. Vad tycker du om kursledaren/kursledarnas insats?
4. Vad tycker du om utbildningens innehåll?
5. Hur upplever du din egen insats i kursen?
6. Fick du tillräckligt med information innan utbildningen med kallelse/inloggning, arbetsmaterial m.m.?
7. Har utbildningen levt upp till dina förväntningar?